

MINISTERSTWO GOSPODARKI

**Wspieranie przez
Agencję Rozwoju Przemysłu S.A.
inicjatyw pobudzających polską gospodarkę**

- dokument ramowy

**Dokument przyjęty przez Radę Ministrów
w dniu 26 maja 2009 r.
zmieniony przez Radę Ministrów w dniu 15 czerwca 2010 r.**

Warszawa, 2009 r.

Spis treści

1. WSTĘP	3
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ	4
3. CELE	7
4. ROLA AGENCJI ROZWOJU PRZEMYSŁU S.A.	8
5. BENEFICJENCI	8
6. INSTRUMENTY REALIZACJI	9
7. ZASADY UDZIELANIA WSPARCIA	9
8. FINANSOWANIE	12
9. CZAS TRWANIA	12
10. PODMIOT NADZORUJĄCY REALIZACJĘ DOKUMENTU	13
11. MONITOROWANIE	13
12. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	13
ZAŁĄCZNIK NR 1 - Sektor bezpieczeństwa i obronności państwa	16
1. <i>Diagnoza sytuacji w sektorze</i>	16
2. <i>Beneficjenci</i>	16
3. <i>Rodzaj wspieranych projektów</i>	17
4. <i>Formy wsparcia</i>	17
5. <i>Szczególne zasady udzielania finansowania</i>	17
6. <i>Wielkość alokacji</i>	17
7. <i>Przewidywane korzyści ekonomiczne dla gospodarki</i>	17

1. WSTĘP

Przygotowany dokument stanowi realizację *Rządowego Planu Stabilności i Rozwoju* oraz wynikającej z realizacji tego *Planu ustawy o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw*, przyjętej przez Sejm w dniu 2 kwietnia 2009 r.

Dostęp do finansowania działalności gospodarczej, na odpowiednio korzystnych warunkach, jest jednym z podstawowych warunków funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstwa na rynku. Stopień dostępności środków finansowych oraz warunki, na których przedsiębiorcy mogą z nich korzystać wpływają dość istotnie na koszty i ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej, w tym szczególnie działalności inwestycyjnej.

Kryzys na rynkach finansowych stworzył nową sytuację w relacjach banki – przedsiębiorstwa. Banki, mając na uwadze zwiększone ryzyko działalności gospodarczej w okresach niestabilnej sytuacji makroekonomicznej, zmniejszają stosunek swojego zadłużenia do kapitału własnego oraz stają się mniej skłonne do kredytowania nowych i istniejących przedsięwzięć gospodarczych. Banki zaostrzyły kryteria udzielania kredytów oraz drastycznie zwiększyły wymagania dotyczące zabezpieczeń. Zwiększony dodatkowo poziom marży kredytowej spowodował, że najpopularniejszy i często jedyny sposób finansowania działalności gospodarczej przedsiębiorstw – kredyt bankowy – stał się mało dostępny. Obecny kryzys finansowy to trudniejszy i bardziej kosztowny dostęp do kredytu, większe koszty działalności podmiotów, a w rezultacie możliwe problemy w bieżącej działalności firm oraz ich rozwoju.

Utrwalenie takiej sytuacji ma negatywne skutki nie tylko dla słabych firm, lecz również dla silnych przedsiębiorstw, którym nagle ograniczono linię kredytową lub w ogóle odmówiono kredytu. Taka sytuacja wpływa nie tylko niekorzystnie na położenie wielu firm i ich pracowników w perspektywie krótko- i średnioterminowej, ale również powoduje opóźnienie lub zaprzestanie inwestycji realizowanych szczególnie na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego i innych celów strategii lizbońskiej.

W związku z wejściem w życie *ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw*, Rada Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych może w latach 2009 – 2010 udzielić w imieniu Skarbu Państwa, poręczeń lub gwarancji spłaty zobowiązań wynikających z kredytów zaciągniętych lub obligacji wyemitowanych przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. (ARP S.A.). Warunkiem jest przeznaczenie pochodzących z nich środków na realizację rządowych programów społeczno – gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Łączna kwota, do której mogą być udzielane ww. poręczenia lub gwarancje nie może przekroczyć 5.000.000.000 zł.

Dokument ramowy dotyczący „Wspierania przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. inicjatyw pobudzających polską gospodarkę”, jest programem społeczno-gospodarczym w rozumieniu art. 42f *ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw*.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ

W II półroczu 2008 roku globalny kryzys finansowy zaczął oddziaływać negatywnie na gospodarkę naszego kraju, w tym na dynamikę produkcji przemysłowej. Szczególnie silny wpływ miał miejsce w IV kwartale. O ile w III kwartale tempo rozwoju przemysłu istotnie spowolniło (z 8,5% w I półroczu do 3,3% w III kwartale), to w IV kwartale nastąpił już spadek produkcji przemysłowej (o 5,2%). Ponad połowa działów przemysłu przetwórczego wykazywała spadki produkcji w kolejnych miesiącach IV kwartału.

W I kwartale br. obserwowano dalsze osłabienie dynamiki gospodarczej. Gorsze od korzystnych przed rokiem i na ogół słabsze niż w ostatnich miesiącach ub. roku były wyniki uzyskane w okresie styczeń-marzec br. w większości podstawowych obszarów gospodarki. Odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu (10% w relacji do analogicznego okresu roku poprzedniego), głębszy niż w IV kwartale ub. roku. Wzrost zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw również uległ zwolnieniu, w porównaniu z notowanym w II połowie ub. roku. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu marca br., po raz pierwszy od 2003 r., była wyższa niż przed rokiem.

Przebieg podstawowych tendencji w polskiej gospodarce kształtował się nadal korzystniej niż w większości krajów Unii Europejskiej. Jednocześnie pomimo, że można wciąż obserwować znaczną odporność na negatywne oddziaływanie światowego kryzysu, to zauważalne są już obszary, w których sytuacja uległa pogorszeniu. Dlatego też konieczne jest podjęcie działań, które przyczynią się do ograniczenia negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego. Wsparcie należy kierować na te pola lub sektory gospodarki, które są dotknięte przez kryzys i po drugie – te, których wsparcie daje największe efekty mnożnikowe dla całej gospodarki.

Polska gospodarka odczuła również skutki kryzysu finansowego poprzez spadek zaufania pomiędzy instytucjami finansowymi. W IV kwartale 2008 roku nastąpiło wyhamowanie akcji kredytowej, jak i zaostrzenie warunków udzielania kredytów zarówno dla przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych. Wprawdzie w tym kwartale nastąpił wzrost wartości portfela kredytowego o 64,0 mld zł tj. o 12,0%, w tym dla sektora przedsiębiorstw o 14,9 mld zł, tj. o 7,2%, ale wzrost ten wynikał głównie z dużej deprecjacji polskiej waluty w relacji do innych walut. Po wyeliminowaniu zmian kursów walut wzrost kredytów wyniósł około 3,5%, w tym dla przedsiębiorstw o 1,9%. Dla porównania - w IV kwartale 2007 roku wzrost kredytów wyniósł 6,6% (dla sektora przedsiębiorstw 4,2%).

Spowolnienie gospodarcze pogorszyło płynność przedsiębiorstw, przyczyniło się do spadku terminowości realizacji płatności oraz wzrostu przeterminowanych należności przedsiębiorstw.

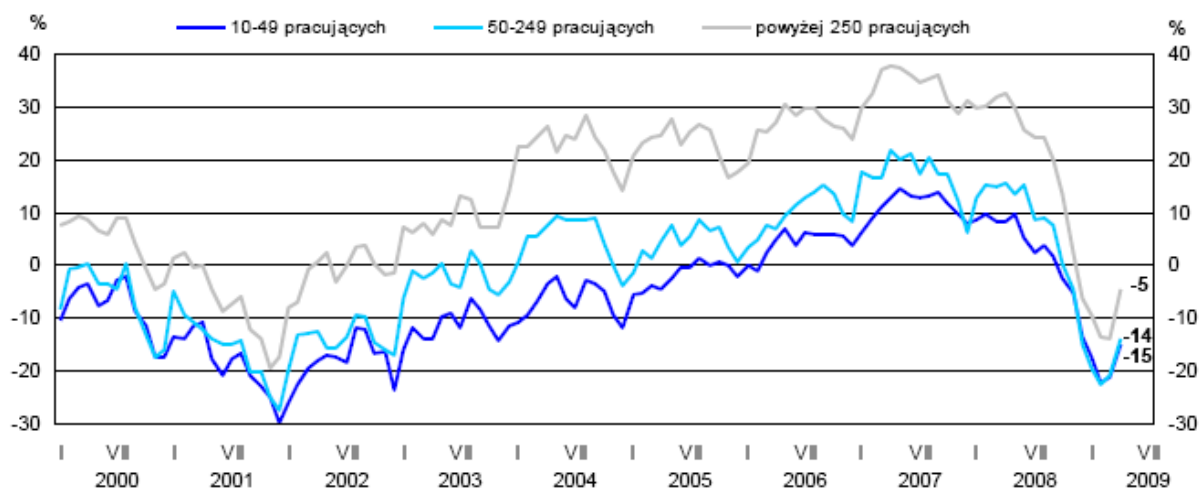
Występujący spadek popytu, pojawiające się zatory płatnicze i problemy z płynnością przedsiębiorstw, kłopoty z dostępnością kredytów oraz wzrost kosztów finansowania bankowego, a także silne wahania na rynku walutowym, nie sprzyjają wzrostowi gospodarczemu oraz rozwojowi przemysłu w Polsce. Przedmiotowy dokument ma na celu zapobieżenie ww. problemom. Istotne jest, aby powyższe zjawiska, dotychczas obserwowane i szczególnie uciążliwe dla niewielu branż w Polsce, nie rozprzestrzeniły się na wszystkie gałęzie gospodarki.

Przedsiębiorcy, w praktyce często zaskoczeni skalą i dynamiką spowolnienia, nie dysponowali odpowiednim czasem, aby przygotować się do tak istotnych zjawisk kryzysowych. Niektóre branże szczególnie szybko odczuły ogromny spadek popytu (często

sięgający 40%). Obecnie, poza spadkiem popytu i produkcji, obserwować można narastające trudności w dostępie do finansowania.

Reasumując, wśród barier działalności gospodarczej nasiliło się oddziaływanie barier rynkowych. Najważniejsza w obecnej sytuacji jest bariera popytowa, zarówno po stronie krajowej, jak i zagranicznej. Kolejnym ograniczeniem są bariery finansowe. Firmom trudniej jest utrzymać płynność finansową, coraz trudniejszy jest dostęp do kredytu, warunki kredytowania są mniej korzystne.

Poniższy wykres ilustruje wskaźnik ogólnego klimatu koniunkturalnego przedsiębiorstw wg wielkości.

Źródło: GUS, Koniunktura gospodarcza przetwórstwo przemysłowe, kwiecień 2009 r.

Wsparcie powinno być skierowane do średnich i dużych przedsiębiorców w rozumieniu przepisów prawa wspólnotowego. Proponowane wsparcie przedsiębiorstw wpłynie na wygenerowanie nowego popytu, zwłaszcza inwestycyjnego bądź utrzymanie/odtworzenie zdolności produkcyjnych przedsiębiorców poszkodowanych przez powódź oraz przedsiębiorców, wykonawców inwestycji związanych z usuwaniem skutków powodzi. Ułatwi to bowiem, w sytuacji znacznego ograniczenia dostępu do finansowania zewnętrznego, kontynuację działalności operacyjnej lub/i realizację projektów inwestycyjnych.

Średnie i duże przedsiębiorstwa, a więc zbiorowość podmiotów o liczbie zatrudnionych powyżej 50 osób, mają niebagatelny wpływ na polską gospodarkę. Poniższa tabela przedstawia znaczenie tej kategorii firm dla kształtowania się podstawowych kategorii ekonomicznych w 2007 r.

Tablica. Udział średnich i dużych firm w kształtowaniu się podstawowych kategorii ekonomicznych

Kategoria	Przedsiębiorstwa		
	Ogółem	Średnie i duże	Udział ś+d
Liczba przedsiębiorstw	1 777 076	18 698	1%
Przeciętna liczba zatrudnionych	6 391 352	4 138 597	65%
Nakłady inwestycyjne ogółem (mln zł)	144 280	110 132	76%
Przychody ogółem (mln zł)	2 887 730	1 834 503	64%
Wartość dodana (mln zł)	738 390	462 196	63%

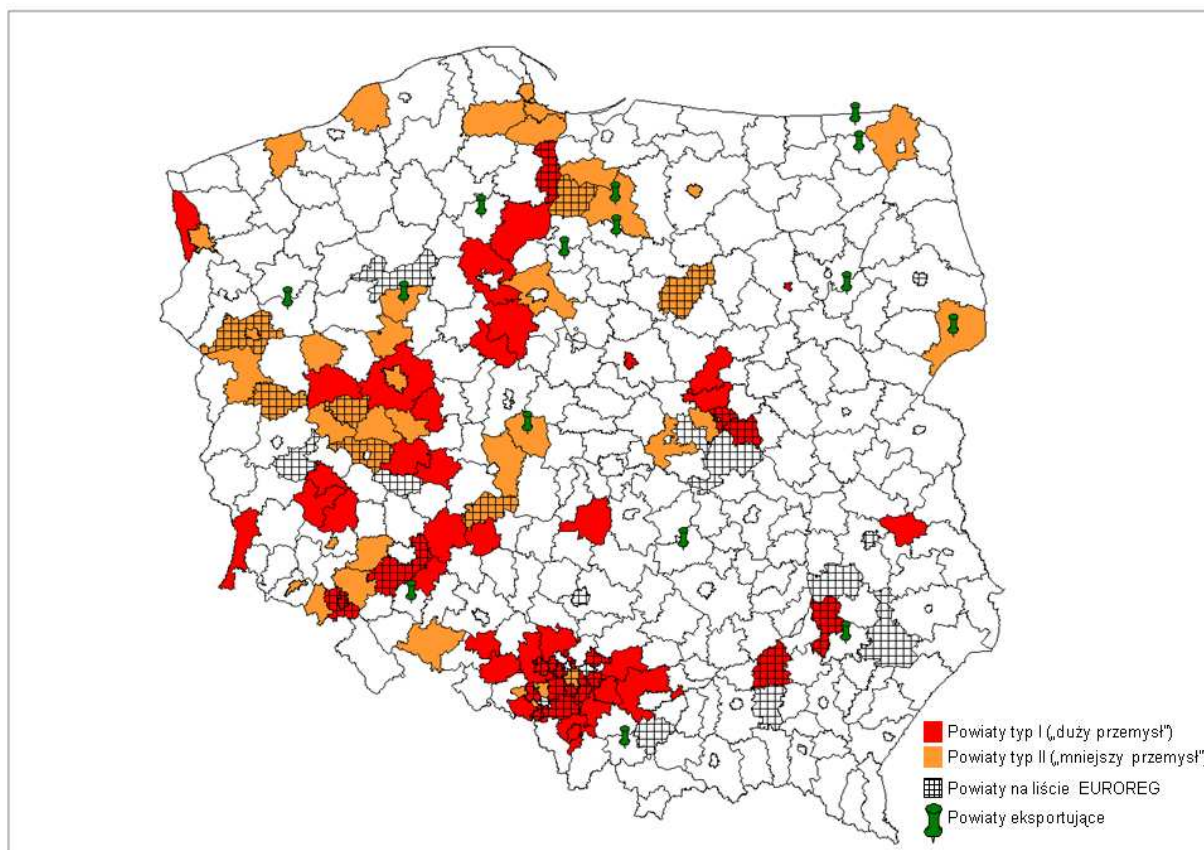
Wartość produkcji (mln zł)	2 180 600	1 296 084	59%
----------------------------	-----------	-----------	-----

Źródło: Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2007 r., GUS, Warszawa, grudzień 2008 r.

Pomimo tego, że firmy zatrudniające pow. 50 osób stanowią 1% wszystkich polskich przedsiębiorstw, wytwarzają one 59% produkcji, 63% wartości dodanej i są odpowiedzialne za 76% nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw. Niebagatelny wpływ tej kategorii przedsiębiorstw na rynek pracy przejawia się w 65 % udziale w zatrudnieniu ogółem.

W celu lepszego monitoringu sytuacji na lokalnych rynkach pracy przeprowadzony jest projekt analityczno-prognostyczny „Mapa Lokalnych Zagrożeń Kryzysowych”¹. Wykorzystanie tego narzędzia przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. może ułatwić wczesne diagnozowanie problemów w miejscach szczególnie narażonych na skutki globalnego kryzysu.

Na potrzeby tego dokumentu zdefiniowano na bazie danych historycznych 4 typy powiatów, które są szczególnie zagrożone skutkami kryzysu:

Legenda do mapy:

Typ I: Obszary silnie zurbanizowane, przemysłowo-usługowe, o niskiej stopie zatrudnienia kobiet, niskiej stopie bezrobocia, wysokich wynagrodzeniach i znaczącym spadku bezrobocia w ostatnich latach (kolor czerwony na mapie). Powiaty te mogą się okazać wrażliwe na kryzys z powodu znacznego uzależnienia od przemysłu i ogólnej wrażliwości na koniunkturę rynkową.

Typ II: Obszary średnio zurbanizowane, przemysłowo-rolnicze, wyróżniające się korzystnymi (ale mogącymi łatwo ulec odwróceniu) zmianami na rynku pracy w ostatnich 3 latach (kolor pomarańczowy na mapie). W wielu z tych powiatów działają małe i średnie firmy kooperujące z wielkim przemysłem, a także produkujące

¹ w ramach Zespołu Doradców Strategicznych i Departamentu Analiz Strategicznych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

bezpośrednio na rynek. Stosunkowo mała skala tych rynków pracy powoduje, że upadek jednego zakładu może mieć poważne konsekwencje gospodarcze i społeczne.

Typ III: Powiaty znajdujące się na liście zagrożonych wynikającej z ekspertyzy EUROREG UW dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (kratka na mapie).

Typ IV: Powiaty o znaczącym zatrudnieniu (więcej niż 10% całkowitego zatrudnienia) w branżach sprzedających w skali kraju produkując co najmniej 50% produkcji na eksport (zielone pineski na mapie).

Powyższe narzędzie może wspomagać monitoring zagrożonych sektorów na poziomie makro poprzez analizę sytuacji w poszczególnych powiatach w celu przeciwdziałania potencjalnym zagrożeniom².

3. CELE

Celem ustanowienia dokumentu jest potrzeba wsparcia średnich i dużych przedsiębiorców poprzez zwiększenie możliwości wykorzystywania takich form finansowania działalności, jak: pożyczki, zakup obligacji, poręczenia i gwarancje oraz dokapitalizowanie, co powinno przyczynić się do dalszego wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki oraz do obniżenia kosztów społecznych w czasie spowolnienia gospodarczego oraz przeciwdziałania skutkom powodzi.

Efektom realizacji dokumentu ma być:

- poprawa dostępu do finansowania działalności gospodarczej,
- utrzymanie bieżącej płynności finansowej oraz aktywności gospodarczej przedsiębiorstw szeroko rozumianego sektora przemysłu,
- podtrzymanie zdolności produkcyjnych polskiego przemysłu do czasu ustąpienia skutków kryzysu finansowego oraz skutków powodzi.

Wsparcie przedsiębiorstw poprzez zwiększenie możliwości pozyskania przez nie finansowania zewnętrznego daje szansę utrzymania i kontynuacji inwestycji w obszarach działalności wytwórczej, co pozwoli na utrzymanie miejsc pracy, kontynuację wytwarzania produktów konkurencyjnych na rynkach światowych, utrzymanie procesu włączania się polskich firm w łańcuchy kooperacyjne światowych liderów w sferze produkcji różnego typu oraz umożliwi utrzymanie i rozwój potencjału wytwórczego przedsiębiorstw. W konsekwencji takie ukierunkowanie wsparcia powinno doprowadzić w szczególności do wzrostu konkurencyjności produktów przemysłowych, a także zwiększenia udziału produktów wysokiej techniki w produkcji przemysłowej.

Niniejszy dokument ma charakter ramowy – określa wyłącznie ogólne cele, beneficjentów, źródła finansowania, sposób alokacji środków oraz zasady.

Szczegółowa diagnoza sytuacji we wspieranych sektorach gospodarki, grupy beneficjentów, rodzaje wspieranych projektów, formy wsparcia, szczególne zasady udzielania finansowania, wielkość alokacji oraz przewidywane korzyści ekonomiczne dla gospodarki zostaną określone w odrębnych załącznikach do dokumentu, które będą zatwierdzane sukcesywnie przez Radę Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki.

---

² Część prognostyczna bazuje na bieżącym monitoringu skutków kryzysu w postaci zmiany stopy bezrobocia oraz skali napływów i odpływów z bezrobocia na poziomie powiatów. Pomiarowi podlegają również wskaźniki wyprzedzające potencjalne zmiany na lokalnym rynku pracy w postaci np. comiesięcznych informacji o podatkach CIT/PIT/VAT odprowadzanych w poszczególnych powiatach.

Powyższe załączniki będą przygotowywane na podstawie prowadzonego przez Ministerstwo Gospodarki monitoringu sytuacji w poszczególnych sektorach.

4. ROLA AGENCJI ROZWOJU PRZEMYSŁU S.A.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw, ARP S.A. zaciągnie zobowiązanie finansowe w formie kredytu lub emisji obligacji, których spłata będzie poręczana lub gwarantowana przez Skarb Państwa. Warunkiem uzyskania poręczenia lub gwarancji Skarbu Państwa jest przeznaczenie środków pochodzących z kredytu lub emisji obligacji na realizację niniejszego dokumentu. Poręczenie lub gwarancja będą mogły być udzielane do wysokości 100% kwoty zobowiązań wynikających z emisji obligacji lub kredytu objętych poręczeniem albo gwarancją oraz do 100% odsetek od tej kwoty wraz z innymi kosztami bezpośrednio związanymi z emisją obligacji lub obsługą kredytu, przy czym nie może przekroczyć kwoty 5.000.000.000 zł.

ARP S.A., przy wykorzystaniu ww. środków, będzie angażowała się w projekty i przedsięwzięcia gospodarcze opisane w dokumencie, pobudzające popyt i stymulujące rozwój polskiej gospodarki. Zaangażowanie ARP S.A. polegało będzie na finansowaniu projektów realizowanych bezpośrednio przez ARP S.A. lub realizowanych przy wykorzystaniu podmiotów wskazanych / utworzonych przez ARP S.A. ARP S.A. będzie również udzielała bezpośredniego wsparcia finansowego przedsiębiorcom spełniającym warunki opisane w dokumencie.

ARP S.A., ze względu na charakter pozyskanych środków (tj. konieczność spłaty zaciągniętych kredytów lub wykupu wyemitowanych obligacji), będzie angażowała się na zasadach rynkowych w projekty gwarantujące odpowiednią stopę zwrotu. Zakłada się, że ARP S.A. nie będzie wspierała projektów, które mogłyby stanowić pomoc publiczną. Odstąpienie od tej zasady możliwe jest w przypadku projektów związanych z bezpieczeństwem i obronnością państwa, do których ma zastosowanie art. 296 TWE.

5. BENEFICJENCI

Działania opisane w dokumencie są kierowane do średnich i dużych przedsiębiorców, w rozumieniu załącznika do Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 TWE (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych) (Dz. Urz. L 214 z 09.08.2008), realizujących projekty istotne z punktu widzenia pobudzania popytu w polskiej gospodarce.

Wsparcie będzie kierowane w szczególności do przedsiębiorstw realizujących przedsięwzięcia w sektorach bezpieczeństwa i obronności państwa oraz w innych sektorach, jak również do przedsiębiorców poszkodowanych w wyniku powodzi i przedsiębiorców, wykonawców inwestycji związanych z usuwaniem skutków powodzi.

Szczegółowy zakres rodzajów projektów i przedsięwzięć oraz opis grup beneficjentów, dla których dostępne będą środki finansowe zostanie określony w załącznikach do dokumentu.

6. INSTRUMENTY REALIZACJI

Wsparcie dla projektów oraz przedsiębiorców udzielane przez ARP S.A. w ramach dokumentu będzie wsparciem zwrotnym. Przewiduje się 4 formy finansowania przedsięwzięć w ramach realizacji dokumentu:

- pożyczki,
- zakup obligacji,
- poręczenia i gwarancje,
- dostarczanie kapitału (dokapitalizowania).

Główną i preferowaną formą wsparcia udzielanego przez ARP S.A. będzie zakup obligacji emitowanych przez przedsiębiorstwa realizujące projekty w związku z przedmiotowym dokumentem oraz pożyczki kierowane do przedsiębiorstw. Warunki, na jakich ww. formy wsparcia oferowane będą przedsiębiorcom (w tym ich oprocentowanie i forma zabezpieczenia) określone będą indywidualnie dla każdego projektu - zgodnie z zasadami opisanymi w Rozdziale 7.

Zakłada się, że środki pozyskane przez przedsiębiorców od ARP S.A. w ramach dokumentu z pożyczek, poręczeń i gwarancji lub sprzedaży na rzecz ARP S.A. obligacji będą mogły finansować wyłącznie inwestycje realizowane przez przedsiębiorstwa lub ich kapitał obrotowy.

W odniesieniu do pożyczek obrotowych, będą one dopuszczalne wyłącznie w sytuacji powiązania ich z konkretnym kontraktem lub zamówieniem realizowanym przez przedsiębiorcę.

Dostarczanie kapitału przedsiębiorcom w formie dokapitalizowań, w tym tworzenie przez ARP S.A. nowych podmiotów, realizowane będzie w przypadku długoterminowych projektów inwestycyjnych, które ze względu na swoją specyfikę będą wymagały odpowiednio długiej karencji w spłacie kapitału i odsetek. Każdy tego rodzaju projekt będzie przewidywał dokładny czasookres i ścieżkę wyjścia ARP S.A. z inwestycji, gwarantując możliwość odzyskania przez ARP S.A. pełnych zaangażowanych w projekt kwot wraz z odpowiednią stopą zwrotu. Dlatego właśnie projekty wymagające wejścia kapitałowego ARP S.A., będą poddawane szczegółowej analizie, zwłaszcza pod kątem faktycznej możliwości uzyskania przez ARP S.A. odpowiedniej stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału (potwierdzonej przeprowadzeniem tzw. *testu prywatnego inwestora*).

Preferowaną ścieżką wyjścia ARP S.A. z inwestycji dokonywanych w związku z realizacją dokumentu, będzie upublicznianie (wprowadzenie na giełdę papierów wartościowych) podmiotów będących przedmiotem inwestycji.

7. ZASADY UDZIELANIA WSPARCIA

ARP S.A. będzie udzielać wsparcia na podstawie przejrzystego i spójnego systemu oceny poszczególnych projektów, opartego na powszechnej dostępności oraz uzasadnieniu ekonomicznym projektów. Przedsiębiorcy, prowadzący działalność gospodarczą na terenie Polski, w tym podmioty zarządzające parkami przemysłowymi będą mieć możliwość aplikowania o wsparcie. Warunkiem realizacji projektów i wspierania poszczególnych przedsięwzięć przez ARP S.A. będzie zapewnienie ARP S.A. odpowiedniej stopy zwrotu

z zainwestowanego kapitału gwarantującej spłatę kredytów lub wykup obligacji emitowanych przez ARP S.A. i gwarantowanych przez Skarb Państwa.

Wsparcie będzie udzielane na zasadach rynkowych. Zakłada się, że ARP S.A. nie będzie wspierała z ww. środków projektów, które mogłyby stanowić pomoc publiczną, tzw. projekty pomocowe (skierowane do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji ekonomicznej) finansowane będą ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców, po uprzedniej notyfikacji w Komisji Europejskiej.

Wsparcie nie będzie dostępne dla przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji ekonomicznej tzn. „przedsiębiorstwa zagrożonego” w rozumieniu wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z 1.10.2004). Wsparcie mające na celu naprawienie szkód spowodowanych powodzią, w zakresie i na zasadach określonych w niniejszym dokumencie będzie jednak dostępne dla przedsiębiorców, którzy w wyniku powodzi ponieśli straty powodujące obniżenie ich zdolności do konkurencyjności na rynku i przedsiębiorców, wykonawców inwestycji związanych z usuwaniem skutków powodzi .a ocena skuteczności i efektywności ich projektów będzie pozytywna. W każdym przypadku będzie miała miejsce ocena ekonomiczna przedsięwzięcia, a poziom ryzyka będzie determinował warunki, na jakich może zostać udzielone wsparcie.

W przypadku pożyczki, wysokość oprocentowania będzie zróżnicowana i zależna od sytuacji finansowej przedsiębiorstwa oraz proponowanych zabezpieczeń pożyczki. Jednocześnie zabezpieczenie pożyczki musi wystarczyć na zwrot pożyczki w całości. Oprocentowanie pożyczek ustalane będzie z uwzględnieniem Komunikatu Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz. Urz. UE C 14 z 19.1.2008).

Poręczenie będzie powiązane z określoną transakcją finansową, dotyczącą ustalonej kwoty maksymalnej i ograniczoną w czasie. Za poręczenie i gwarancje będzie pobierana prowizja na poziomie rynkowym. Wielkość poręczenia i gwarancji oraz wysokość ww. prowizji zależna będzie m.in. od sytuacji finansowej kredytobiorcy, jakości zabezpieczenia, okresu poręczenia i gwarancji, przy uwzględnieniu obwieszczenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz. Urz. UE C 155 z 20.6.2008).

Wniesienie kapitału do spółki lub podwyższenie kapitału będzie możliwe jedynie w sytuacji, gdy realizacja projektu zapewni odpowiednią stopę zwrotu z zainwestowanego kapitału, tj. uwzględniającą rynkową stopę zwrotu z inwestycji o najniższym poziomie ryzyka (lokaty, bony skarbowe) powiększoną o premię za ryzyko. Decyzja o ewentualnym dokapitalizowaniu ze strony ARP S.A. zależna będzie zarówno od przedstawionego projektu inwestycyjnego, jak i obecnej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Wniesienie kapitału do przedsiębiorstwa będzie mieć miejsce pod warunkiem, że nowy kapitał odpowiadał będzie nowym potrzebom inwestycyjnym oraz bezpośrednio z nimi związanym kosztom, a przemysł, w obrębie którego działa dane przedsiębiorstwo, nie cierpi na strukturalną nadwyżkę mocy produkcyjnych na wspólnym rynku, oraz że sytuacja finansowa przedsiębiorstwa nie budzi zastrzeżeń.

Ponadto, w przypadku rozważania podwyższenia kapitału przedsiębiorcy przez ARP S.A., będzie głęboko analizowana możliwość oraz ścieżka wyjścia ARP S.A. z inwestycji. Zaangażowanie kapitałowe ARP S.A. w dany podmiot będzie możliwe wtedy gdy z analizy będzie wynikać, iż docelowo ARP S.A. będzie mogła upublicznić dany podmiot (skierować na giełdę papierów wartościowych) i w taki sposób odzyskać zaangażowane w projekt środki finansowe. Analiza pod kątem możliwości dopuszczenia podmiotu do publicznego obrotu na GPW będzie miała na celu pokazanie wzrost wartości podmiotu po

przeprowadzeniu inwestycji, a tym samym efektywność zaangażowania kapitałowego inwestora.

W przypadku zakupu przez ARP S.A. obligacji emitowanych przez przedsiębiorstwa realizujących projekty w związku z przedmiotowym dokumentem pobierane będzie oprocentowanie rynkowe, uwzględniające odpowiednie, rynkowe wynagrodzenie za ryzyko, w tym uwzględniające m.in. okres po jakim nastąpi wykup obligacji oraz sytuację finansowo-ekonomiczną emitenta. Oprocentowanie ustalone zostanie na zasadach analogicznych do wskazanych wyżej instrumentów, przy czym objęte przez ARP S.A. mogą zostać jedynie te obligacje emitowane przez przedsiębiorstwa, których oprocentowanie będzie uwzględniać odpowiednio większy poziom ryzyka nabywcy ww. obligacji w stosunku do oprocentowania obligacji skarbowych o analogicznym terminie wykupu.

Odrębne zasady udzielania wsparcia mogą mieć zastosowanie do projektów realizowanych w ramach wsparcia sektora zbrojeniowego i bezpieczeństwa państwa. Ze względu na specyficzne regulacje prawne z zakresu pomocy publicznej obowiązujące w tym sektorze, wynikające z art. 296 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, projekty finansowane w ramach dokumentu analizowane będą przede wszystkim pod kątem spełnienia przesłanek i warunków wynikających z art. 296 TWE.

W celu sprawnej realizacji działań opisanych w dokumencie, Prezes Rady Ministrów na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy o Radzie Ministrów z dnia 8 sierpnia 1996 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz.199 z późn. zm.) utworzy na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki Komitet Sterujący. Szczegółowy tryb, zasady udzielania finansowania, w tym wzory umów, warunki oprocentowania i prowizji pobieranych przez ARP S.A. dla każdej z form wsparcia, zostaną opracowane przez ARP S.A. i zaopiniowane przez Komitet Sterujący.

Do zadań Komitetu Sterującego należeć będzie w szczególności:

- 1) opiniowanie szczegółowego trybu, zasad udzielenia finansowania dla poszczególnych sektorów, w tym wzorów umów i warunków oprocentowania i prowizji pobieranych przez ARP S.A. dla każdej z form wsparcia, w ramach realizacji dokumentu,
- 2) opiniowanie wszystkich projektów finansowanych w ramach dokumentu,
- 3) powołanie Komitetu Inwestycyjnego.

Warunkiem realizacji przez ARP S.A. nowych projektów finansowanych ze środków zwróconych przez beneficjentów przed wymaganym terminem wykupu obligacji wyemitowanych przez ARP S.A. lub spłaty kredytu zaciągniętego przez ARP S.A., jest pozytywne stanowisko ministra właściwego do spraw finansów publicznych, ARP S.A. oraz Ministra Obrony Narodowej w zakresie projektów dotyczących bezpieczeństwa i obronności państwa.

Komitet Sterujący składać się będzie z 6 członków wskazanych, po jednym, przez:

- 1) ministra właściwego do spraw gospodarki
- 2) ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- 3) Ministra Obrony Narodowej,
- 4) ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa,
- 5) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- 6) Zarząd ARP S.A.

Prezes Rady Ministrów, tworząc Komitet Sterujący, określi jego szczegółowy zakres działania, tryb postępowania, przewodniczącego oraz sposób wyłonienia, z jego składu, Komitetu Inwestycyjnego. Rada Ministrów, zatwierdzając następne załączniki do dokumentu ramowego – obejmujące inne sektory niż bezpieczeństwa i obronności państwa, może

rozszerzyć skład Komitetu Sterującego. W takiej sytuacji Prezes Rady Ministrów powoła wskazanego przedstawiciela w skład Komitetu Sterującego. **Zadaniem Komitetu Inwestycyjnego będzie wyrażanie zgody na ponowne udostępnianie przez ARP S.A. środków na realizację nowych projektów, spełniających kryteria określone w dokumencie, w przypadku zwrotu środków przez beneficjenta przed wymaganym terminem wykupu obligacji wyemitowanych przez ARP S.A. lub spłaty kredytu zaciągniętego przez ARP S.A.**

8. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania zadań przewidzianych w dokumencie będą środki pozyskane przez ARP S.A. z emisji obligacji (lub zaciągniętego kredytu), które będą gwarantowane lub poręczone przez Skarb Państwa, zgodnie z art. 42 f *ustawy o poręczeniach i gwarancjach*.

Zaciągnięcie kredytu oraz emisja obligacji przez ARP S.A. odbywać się będzie w transzach, w terminach uzgodnionych z Ministerstwem Finansów w sposób nie naruszający sytuacji na rynku obligacji skarbowych. Terminy emisji, terminy zapadalności obligacji oraz kwoty emisji, a także termin, na jaki ARP S.A. zaciągnie ewentualne kredyty, wymaga uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

Gwarancje/poręczenia Skarbu Państwa będą udzielane do kwoty 5.000.000.000 zł, co stanowi 100% kwoty zobowiązań wynikających z emisji obligacji lub kredytów, objętych poręczeniem albo gwarancją, oraz do 100% odsetek od tej kwoty wraz z innymi kosztami bezpośrednio związanymi z emisją obligacji lub obsługą tych kredytów.

Nominalna kwota środków przeznaczona na wsparcie przedsiębiorców uzależniona będzie od długości okresu finansowania projektów, formy wsparcia oraz kosztu pozyskania środków finansowych przez ARP S.A.

Szczegółowa alokacja środków w ramach poszczególnych działań i obszarów wsparcia będzie określana w załącznikach opisujących projekty i przedkładana do akceptacji Radzie Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki.

Terminy emisji, terminy zapadalności obligacji oraz kwoty emisji ustalone zostaną przez ARP S.A. z Ministerstwem Finansów.

Przewiduje się, iż pierwsze udostępnienie środków w ramach dokumentu oraz emisja obligacji przez ARP S.A. nastąpi najpóźniej w III kwartale 2009 r.

ARP S.A. po odzyskaniu środków udostępnionych beneficjentom (spłata pożyczki, wykup obligacji przez przedsiębiorcę lub wyjście przez ARP S.A. z inwestycji) dokona wykupu obligacji wyemitowanych w celu realizacji działań opisanych w dokumencie lub dokona spłaty zaciągniętych zobowiązań, w terminach wymagalności kredytów lub zapadalności obligacji.

9. CZAS TRWANIA

Dokument obowiązuje od dnia przyjęcia przez Radę Ministrów do dnia wykupu wszystkich obligacji emitowanych przez ARP S.A. oraz spłaty kredytów przez ARP S.A.

Działania objęte niniejszym dokumentem, mają charakter czasowy, tj. ARP S.A. pozyska środki finansowe i przeznaczy je na realizację zadań do końca 2010 r.

Jedynie do 31 grudnia 2010 r., w ramach zarządzania płynnością ARP S.A., możliwe jest finansowanie przez ARP S.A. projektów ze środków zwróconych przez beneficjentów przed wymaganym terminem wykupu obligacji wyemitowanych przez ARP S.A. lub spłaty kredytu zaciągniętego przez ARP S.A., wyłącznie za zgodą Komitetu Inwestycyjnego, po uzyskaniu pozytywnego stanowiska ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ARP S.A. Negatywne stanowisko minister właściwy do spraw finansów publicznych przedstawi Prezesowi Rady Ministrów, który może zmienić tę decyzję.

10. PODMIOT NADZORUJĄCY REALIZACJĘ DOKUMENTU

Podmiotem nadzorującym realizację dokumentu jest minister właściwy ds. spraw gospodarki.

11. MONITOROWANIE

Nadzór nad realizacją działań ujętych w dokumencie wymaga systematycznego monitorowania i oceny procesu ich wdrażania.

W okresie realizacji działań ujętych w dokumencie Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. raz na kwartał będzie przekazywała Ministerstwu Gospodarki informację o realizacji dokumentu. Informacja ta po zaopiniowaniu przez Ministerstwo Skarbu Państwa oraz Ministerstwo Finansów, a w przypadku realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa także przez Ministerstwo Obrony Narodowej, zostanie przedłożona Radzie Ministrów. Sprawozdania powinny zawierać dane na temat wpływu wdrażanych projektów na cele dokumentu, czyli na wzmocnienie siły konkurencyjnej polskiej gospodarki oraz obniżenie kosztów społecznych w czasie spowolnienia gospodarczego i przeciwdziałania skutkom powodzi. Pierwsze sprawozdanie zostanie przygotowane przez ARP S.A. w terminie do 31 października 2009 r.

Kwartalna sprawozdawczość obowiązuje od dnia przyjęcia przez Radę Ministrów niniejszego dokumentu do dnia wykupu ostatnich obligacji wyemitowanych przez ARP S.A. lub spłaty kredytu zaciągniętego przez ARP S.A.

12. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

1. Złożenie wniosku o utworzenie Komitetu Sterującego.

Odpowiedzialny: MG

Termin: do 1 czerwca 2009 r.

2. Wybór banku doradcy w zakresie usług finansowych związanych z emisją, sprzedażą, kupnem lub transferem obligacji ARP S.A. - wybór podmiotu do pełnienia funkcji organizatora emisji oraz reprezentanta obligatariuszy.

Odpowiedzialny: ARP S.A.

Termin: do 15 czerwca 2009 r.

3. Opracowanie i zatwierdzenie zbioru zasad i procedur dotyczących naboru i oceny wniosków przedsiębiorców o wsparcie.
Odpowiedzialny: ARP S.A. po zaopiniowaniu przez Komitet Sterujący.
Termin: do 15 czerwca 2009 r.
4. Uruchomienie naboru wniosków finansowania projektów sektora obronności i bezpieczeństwa państwa w ramach dokumentu
Odpowiedzialny: ARP S.A.
Termin: do 30 czerwca 2009 r.
5. Wystąpienie do Ministra Finansów o udzielenie gwarancji – I transza emisji obligacji
Odpowiedzialny: ARP S.A.
Termin: do 30 czerwca 2009 r.
6. Wyrażenie zgody na udzielenie gwarancji Skarbu Państwa w związku ze zobowiązaniem zaciągniętym przez ARP S.A. (emisją I transzy obligacji)
Odpowiedzialny: MF
Termin: do 31 sierpnia 2009 r.
7. Powołanie Komitetu Inwestycyjnego
Odpowiedzialny: Komitet Sterujący
Termin: w przypadku udostępnienia środków na realizację nowych projektów.
8. Przedłożenie Radzie Ministrów kolejnych załączników do dokumentu, określających sektory, do których skierowane zostaną kolejne środki w ramach dokumentu wraz z podaniem przewidywanej kwoty alokacji.
Odpowiedzialny: MG
Termin: sukcesywnie do 30 września 2009 r.
9. Wystąpienie do Ministra Finansów o udzielenie gwarancji kolejnych transz emisji obligacji
Odpowiedzialny: ARP S.A.
Termin: sukcesywnie do 30 września 2010 r.
10. Wyrażenie zgody na udzielenie gwarancji Skarbu Państwa w związku ze zobowiązaniem zaciągniętym przez ARP S.A. (emisją kolejnych transz obligacji)
Odpowiedzialny: MF
Termin: sukcesywnie do 30 listopada 2010 r.
11. Uruchomienie naboru wniosków finansowania projektów, skierowanych do sektorów określonych w załącznikach do dokumentu
Odpowiedzialny: ARP S.A.
Termin: sukcesywnie do 30 listopada 2010 r.

12. Wydatkowanie środków na realizację projektów przewidzianych w dokumencie

Odpowiedzialny: ARP S.A.

Termin: sukcesywnie do 31 grudnia 2010 r.

ZAŁĄCZNIK NR 1 - Sektor bezpieczeństwa i obronności państwa

1. Diagnoza sytuacji w sektorze

Polskie przedsiębiorstwa przemysłu obronnego przeszły w ostatnich latach znaczące zmiany. Dokonały się one w strukturze własności majątku, produkcji i zatrudnienia w ramach realizacji rządowych strategii konsolidacji i wspierania polskiego przemysłu obronnego. Osiągnięte dużym kosztem restrukturyzowanych przedsiębiorstw zmiany jakie dokonały się w spółkach przemysłowego potencjału obronnego w minionych latach, wskutek obecnego kryzysu i drastycznego spadku zamówień MON nie tylko zostały zahamowane, ale wręcz grożą upadkiem wielu firm tej branży i masowymi zwolnieniami.

Obecna sytuacja zagraża utrzymaniu zdolności produkcyjnych zakładów przemysłu obronnego i utrzymaniu zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP na dotychczasowym poziomie.

Kryzys gospodarczy spowodował powstanie w 2008 r. zobowiązań budżetu resortu obrony narodowej wobec dostawców wyrobów i usług na kwotę 2.131,6 mln zł.

Limit wydatków budżetowych w 2009 r. na modernizację techniczną Sił Zbrojnych RP przewiduje kwotę 4.859,9 mln zł, z której zostały opłacone zobowiązania 2008 r. Ponadto pozostała kwotę pomniejszono o 398,2 mln zł w ramach korekty limitu wydatków budżetowych.

Faktycznie na zakupy wyrobów i usług w ramach modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP pozostaje kwota 2.179,6 mln zł. Jest ona niewystarczająca na sfinansowanie usług i dostaw uzbrojenia i sprzętu wojskowego objętych bezwarunkowymi umowami wieloletnimi. Do pełnego zabezpieczenia umów na 2009 r. brakuje 860,2 mln zł. Powyższy stan uniemożliwia także zawarcie nowych umów z terminem realizacji do końca 2009 r.

Złą koniunkturę zakładów przemysłu obronnego, w szczególności podmiotów przemysłowego potencjału obronnego, pogłębiają niezakończone procesy restrukturyzacji oraz brak wdrożenia nowych wyrobów specjalnych, którymi byłby zainteresowany MON oraz które mogłyby stać się podstawą oferty eksportowej, także w kontekście nowych rynków. W dotychczasowych działaniach zbyt mało uwagi poświęcono tworzeniu warunków do poprawy konkurencyjności i innowacyjności krajowego przemysłu obronnego. W wyniku zmian, jakie nastąpiły w środowisku ekonomicznym, w którym funkcjonują podmioty przemysłu obronnego okazało się, że sektor nie został w należyтым stopniu przygotowany do działania w sytuacji spadku zamówień na uzbrojenie i sprzęt wojskowy ze strony dotychczasowych głównych odbiorców, jaki nastąpił na przełomie 2008 i 2009 r.

Prognozy makroekonomiczne wskazują, iż wzrost PKB w 2010 r. wyniesie 0,5% do 1,3%, co daje możliwość prognozowania wielkości wydatków budżetowych na sektor bezpieczeństwa i obronności państwa w 2010 r. Szacuje się, że wzrost PKB w latach 2011-2012 będzie kształtował się na poziomie nie niższym niż w 2010 r.

2. Beneficjenci

Przedsiębiorstwa przemysłowego potencjału obronnego w rozumieniu *ustawy z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 932 z późn. zm.)*, w szczególności spółki określone w dokumencie „Strategia konsolidacji

i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007-2012 realizujące dostawy i usługi o istotnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa.

3. Rodzaj wspieranych projektów

Wspierane będą projekty z zakresu bezpieczeństwa i obronności państwa. Priorytetem powinno być zapewnienie finansowania zakupów materiałów i wyrobów niezbędnych do realizacji przez podmioty polskiego przemysłu obronnego zamówień na produkcję, modernizację lub remonty uzbrojenia lub sprzętu wojskowego. W ramach dokumentu finansowane będą projekty związane z bezpieczeństwem i obronnością państwa, w szczególności do których zastosowanie ma art. 296 TWE.

4. Formy wsparcia

Preferowanymi formami finansowania przedsiębiorstw i projektów w ramach sektora bezpieczeństwa i obronności państwa są:

- i. pożyczki,
- ii. zakup obligacji emitowanych przez beneficjentów,
- iii. poręczenia i gwarancje.

5. Szczególne zasady udzielania finansowania

Warunkiem udzielenia finansowania przez ARP S.A. na realizację danego przedsięwzięcia lub prowadzenie działalności jest uzyskanie pozytywnej opinii Komitetu Sterującego.

6. Wielkość alokacji

Maksymalna kwota brutto, tj. uwzględniająca pełne koszty pozyskania finansowania przez ARP S.A. (w tym oprocentowanie) przeznaczona na sektor bezpieczeństwa i obronności państwa wynosi 1.500.000.000 PLN.

Nominalna kwota środków przeznaczona na wsparcie przedsiębiorców uzależniona będzie od długości okresu finansowania projektów, formy finansowania oraz kosztu pozyskania środków finansowych przez ARP S.A.

7. Przewidywane korzyści ekonomiczne dla gospodarki

Korzyścią realizacji działań opisanych w dokumencie w sektorze bezpieczeństwa i obronności państwa będzie podtrzymanie zdolności produkcyjnych zakładów przemysłu obronnego na czas ograniczonych zdolności finansowych MON w zakresie zakupów uzbrojenia lub sprzętu wojskowego przy zaangażowaniu pozabudżetowych środków finansowych oraz utrzymanie zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP na dotychczasowym poziomie..”.